TE-palvelut
AN-tjänster | TE services

3.4.2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta
TyV@eduskunta.fi

HE 13/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Uudenmaan TE-toimiston asiantuntijalausunto

Ansiopäivärahan alentaminen

Ansiopäivärahan maksaminen alennettuna 40 ja 170 työttömyyspäivän jälkeen ovat merkittäviä vähennyksiä työnhakijan toimeentuloon. Huoli toimeentulosta saattaa viedä huomiota ja voimavaroja uuden työn hakemiselta. Toisaalta erityisesti asiantuntijatehtävien rekrytointiprosessit voivat olla pitkiä ja monivaiheisia, jolloin leikkaus voi ehtiä realisoitua, vaikka työnhakija etsisi aktiivisesti töitä. Työttömyysetuuden aleneminen ja kotitalouksien varojen vähentyminen saattavat hankaloittaa työn vastaanottamista käytännössä, koska työn aloittamisen myötä syntyy usein kustannuksia, kuten matkakuluja ja päivähoitokuluja.

Työttömyysetuuden määrän alentamisella voi olla työnhakua aktivoivaa vaikutusta silloin, kun työnhakijalla on työn hakemisen edellytykset kunnossa ja avoimia työpaikkoja on tarjolla.

Työvoimaviranomaisten näkökulmasta ansiopäivärahan alentaminen saattaa näkyä asiakkaiden kielteisessä käyttäytymisessä toimeentulon mahdollisesti heiketessä ja sen seurauksena väkivalta ja -uhkatilanteiden määrä saattaa kasvaa työvoimapalveluissa.

Palkkatuettu työ sekä työssäoloehto

Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan perusteena olevia palkansaajan työssäoloehtoa koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että palkkatuettu työ ei jatkossa pääsääntöisesti lainkaan kerryttäisi työssäoloehtoa. Poikkeuksena kuitenkin alentuneesti työkykyisen työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ ja yli 60-vuotiaan pitkäaikaistyöttömän työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ kerryttäisi työssäoloehtoa. Tällöin työssäoloehtoa ei kuitenkaan kerryttäisi palkkatuetun työn ensimmäiset 10 kuukautta ja työssäoloehdossa huomioitaisiin 75 prosenttia työssäoloehtoa kerryttävistä kuukausista. Työsuhteen tulisi myös jatkua yhdenjaksoisesti.

Uudenmaan TE-toimisto toteaa, että jo nykytilanne, jossa palkkatuettu työ kerryttää työssäoloehtoa vain 75 prosenttisesti, on yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista, sillä tehdyn työn tulisi olla samanarvoista. Esitetty lakimuutos saattaa vähentää palkkatuetun työn kiinnostavuutta työnhakijoiden keskuudessa. Alentuneesti työkykyisten sekä 60-vuotiaita pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi solmittua palkkatuettua työtä koskevaa poikkeusta voidaan kuitenkin pitää kannatettavana. Poikkeus on kuitenkin varsin rajattu, sillä työssäoloehtoa ei kerryttäisi palkkatuetun työn ensimmäiset 10 kuukautta. Palkkatuki kerryttäisi työssäoloehtoa ainoastaan, mikäli palkkatuelle myönnettäisiin jatkoa samaan työsuhteeseen ensimmäisen 10 kuukauden jälkeen.

Työllistämisvelvoite

Työllistämisvelvoitteen poistaminen heikentää työllistämisvelvoitetta koskevan kohderyhmän taloudellista asemaa sekä lisää pitkäaikaistyöttömyyttä työllistymisen sijaan, jos työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei onnistu. Muutos saataisi aktivoida työnhakijoita työnhaussa, jolloin työpaikan löytyminen on todennäköisempää. Mikäli työtä ei kuitenkaan löydy aktiivisesta työnhausta huolimatta, on työllistämisvelvoitteen poistaminen ainoastaan heikennys kohderyhmän taloudelliseen asemaan.

Työttömyysturvaseuraamukset

Uudenmaan TE-toimisto pitää kannatettavana, että vaikka palkkatuettu työ ei jatkossa pääsääntöisesti kerryttäisi työssäoloehtoa, se otettaisiin kuitenkin huomioon laskettaessa, onko työnhakija täyttänyt hänelle asetetun työttömyysturvalain 2 a luvun 10 §:n mukaisen työssäolovelvoitteen tai koulutusta vailla olevalle nuorelle asetetun työttömyysturvalain 2 luvun 13–16 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen. Muutos voisi tältä osin lisätä palkkatukityön kiinnostavuutta ja helpottaa työssäolovelvoitteen purkamista ja takaisin työttömyysturvan piiriin pääsemistä.

Esityksen vaikutukset

Niiden kotitalouksien käytettävissä olevat varat tulevat lakiesityksen mukaisesti laskemaan merkittävästi joihin esitetyt leikkaukset kohdistuvat, mikäli työtä ei löydy. Avoimien työpaikkojen ja tarjolla olevien työllistymismahdollisuuksien määrä vaikuttaa kotitalouksien tilanteeseen huomattavasti. Työttömyysetuuden määrän pieneneminen voi myös kasvattaa tarvetta muihin yhteiskunnan tukiin.

Jos palkkatuettu työ vähenee sen takia, ettei se enää kerrytä työssäoloehtoa, voi sillä olla erilaisia vaikutuksia muun muassa yritysten palkkakustannuksiin sekä kolmannen sektorin palkkatuettujen työpaikkojen täyttämiseen.

Työllistämisvelvoitteen lakkauttaminen vaikuttaa TE-toimistojen sekä uusien työvoimaviranomaisten työmäärään vähentävästi. Lisäksi palkkatukeen liittyvät tehtävät voivat vähentyä, mikäli palkkatuetun työn suosio

laskee. Toisaalta uusien säännösten vaatimat ohjeistusten päivitykset sekä säännösten omaksuminen käytännön työssä vie aikaa ja lisää työtä. Jatkuvat lakimuutokset lisäävät henkilöstön kuormitusta ja toimeenpanossa virheiden riski kasvaa, joka voi vaikuttaa asiakkaiden oikeusturvaan kielteisesti. Mahdolliset virheet kasvattavat osaltaan henkilöstön työmäärä asioiden uudelleenkäsittelyjen ja kantelujen myötä.

Tämä asiakirja KEHA/23001/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/23001/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kovanen Ella 03.04.2024 09:57

Ratkaisija Helenius Minna L 03.04.2024 09:58